

Primljeno 6. siječnja 2014., prihvaćeno za tisak 20. studenog 2014.

Sanja Heraković

O HRENGLESKOM JEZIKU ILI KAKO RAZUMJETI HRVATSKA JAVNA GLASIŁA

(prikaz: *Hrvatski ni u zagradama. Globalizacijska jezična teturanja*, Nives Opačić, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2012.)

Nives je Opačić hrvatskoj javnosti ponajprije poznata po jezičnim savjetnicima koji su pristupačni široj publici i koje je šira publika vrlo dobro primila. Posljednja je njezina takva knjiga nazvana *Hrvatski ni u zagradama. Globalizacijska jezična teturanja*. (2012.), koja je svojevrsni nastavak knjige *Hrvatski u zagradama* (2006.), a kojoj prethodi priručnik *Reci mi to kratko i jasno (Hrvatski za normalne ljude)* (2009.). Podnaslov u zagradi dan uz posljednji navedeni naslov odgovarao bi i ovoja knjizi jer je to uistinu nepretenciozan, jednostavan i svima razumljiv način savjetovanja o jezičnoj pravilnosti, dakle riječ je o jeziku *za normalne ljude*. Sam se naslov odnosi pak na potpuno gubljenje prijevoda engleskih riječi, frazema – cjelovitih engleskih izraza koji se, uglavnom, više i ne umeću između zagrada, već se ne prevode ili se pak prevode polovično i nepravilno.

Knjigu čine 102 kraća teksta na 190 stranica. Savjeti se odnose na pojedine strane riječi ili frazeme iz engleskog jezika ili jezika kojima je engleski jezik nepotrební posrednik. Već sam naslov upućuje na engleski izraz koji će se problematizirati što omogućuje lakše snalaženje u knjizi. Takvi su engleski izrazi u hrvatskom jeziku nepotrební jer oni imaju svoje valjane istovrijednice, a hrvatskim se istovrijednicama čak mogu izreći i različite nijanse značenja koje se gube engleskim izrazom. Stil je pisanja popularno-znanstveni i samim time blizak široj populaciji. Građa je tražena u javnim glasilima, napose u *Večernjem listu* i u *Jutarnjem listu*, te su problematični izrazi provjeravani ponajprije u hrvatsko-engleskim rječnicima (i sama autorica često s ironičnim prizvukom upućuje čitatelje da se nikako ne upuštaju u čitanje hrvatskih novina bez hrvatsko-engleskoga rječnika) te rječnicima hrvatskoga jezika. Tekstovi su pri tome pravi mali jezični savjeti koji na ironičan način upozoravaju u što nam se pretvara materinji jezik. No oni nisu samo jezični savjeti nego gotovo i književni tekstovi koji su puni retoričkih pitanja i čiji dijelovi podsjećaju na dnevničke zapise, antropološki (folkloristički) tekstovi koji čuvaju običaje koji su već danas iščezli, a kojih se za nekoliko godina više nitko neće sjećati. Također ih se može čitati i kao znanstveni tekst koji u svom podtekstu nudi zanimljivu (djelomično subjektivnu) tipologiju engleskih izraza u suvremenim medijima. Uz to, izrazi koje auto-

rica problematizira poredani su abecedno pri čemu se gotovo oponaša rječnička natuknica.

Nives Opačić u knjizi progovara o različitim primjerima nagrđivanja hrvatskoga jezika engleskim izrazima (ne anglizmima! Autorica naime strogo razlikuje anglizme koji su djelomično ili potpuno prilagođeni hrvatskome jeziku i engleske izraze koji su samo preneseni, odnosno prepisani iz engleskoga jezika) te pokušava otkriti razloge takva nagrđivanja. Govori pri tome o *hrenalleskom* odnosno *pidinskom* jeziku, dakle o jezičnoj pojavi koja je sve češća u hrvatskome jeziku, pri čemu se spaja strani korijen riječi s hrvatskim nastavkom, a pri čemu se takva riječ misli kao hrvatska, iako ona to nipošto nije. Primjer je za to *downloadati* ili *downloadirati*. S druge strane postoje izrazi koji su djelomično prevedeni na hrvatski jezik pri čemu se njihovo značenje ne tumači ni na koji način, a koji su hrvatskom jeziku i hrvatskom govorniku strani. Primjer su za to *coffee table knjige* ili, ipak donekle poznatiji, *tailor-made obilasci*. Naravno, pojavljuju se i primjeri još jednog potpuno nepotrebnog posuđivanja pri čemu se domaći izraz koji je ustaljen u hrvatskome jeziku zamjenjuje engleskim izrazom, primjerice *Brown field investment* za 'ulaganje u postojeće kapitale'. Navodi zatim i primjere pogrešne uporabe strane riječi. Riječ je, naime, o pojavi kada se određena strana riječ upotrebljava u kontekstu u kojem njezino značenje postaje besmisleno. Primjer je takve besmislene i pogiješne uporabe rečenica „Ja sam loše *plasiran* govoriti o godinama.“ (Opačić, 2012: 159). Uz to pojavljuje se i još jedna vrsta pogrešne uporabe strane riječi pri čemu se strana riječ iskrivljuje, npr. *kofereencija* umjesto *konferencija*.

Autorica u svojoj knjizi na pristupačan i zanimljiv način donosi primjere pogrešne uporabe engleskih izraza te stranih riječi ondje gdje nisu potrebni. Autorica pri tome ne propisuje nego opisuje stanje često između redova umećući vlastiti stav (u ovom je slučaju bez toga čak i nemoguće), no koristeći i objektivne izvore, odnosno rječnike. Za većinu izraza autorica navodi detaljnu etimologiju koja nipošto ne prelazi u dosadno nabranje značenja riječi upravo zbog subjektivnih komentara. Dobar omjer objektivnosti i subjektivnosti čini ovu knjigu zanimljivom i svima pristupačnom pa se možemo nadati da će autorica njome ispuniti svoju namjeru – osvijestiti da se ne trebamo bojati svoga jezika i da njime možemo izreći sve što želimo. Naravno da pri tome ne trebamo stalno upotrebljavati strane riječi, no za njima valja posezati onda kada su nam uistinu potrebne. No ako imamo svoj, i to dobru, čak bolju istovrijednicu, nema potrebe pribjegavati stranom jeziku, a posebice ne neprilagođenom ili djelomično prilagođenom stranom, odnosno engleskom izrazu.